

Měsíční report
únor 2025

bee inspired & funded

1. Ekonomika a hospodářská politika

Česká republika

V průběhu února nám sada zveřejněných makroekonomických dat do značné míry dokončila **komplexní obrázek ekonomické výkonnosti a kondice České republiky za rok 2024**. Postaralo se o to především doplnění konečných výročních údajů za vývoj průmyslu, stavebnictví, zahraničního obchodu či maloobchodu. K nim pak přiřadíme upřesnění dat k vývoji HDP bližším strukturálním detailu a sadu makroekonomických veličin, mapujících již počátek roku 2025.

V minulém vydání Měsíčního reportu jsme konstatovali, že zvláště **naše ekonomická výkonnost zůstává nevalná**; v únoru zveřejněná čísla to do značné míry potvrdila, u některých z nich však lze vyčíst jiskřičky pozitivní naděje do budoucna, u jiných však bohužel ani to. Začněme tak raději u těch, která lze interpretovat pozitivně. K nim nepochybně patří **maloobchod**. Česká republika v letech 2022 a 2023 čelila hlubokému útlumu spotřeby domácností a výrazným poklesem segmentu maloobchodu, který byl primárně vyvolán poklesem kupní síly obyvatelstva vlivem robustní inflace (v našich podmínkách v tomto rozsahu více než 30 let nepoznané). Rok 2024 přinesl **žádoucí zvrát**, zejména pak jeho závěrečné období. To napovídá, že i v roce 2025 by měla být spotřeba domácností silná a představovat hlavní tahoun hospodářského růstu; toto konstatování je však příznivou zprávou jen zčásti. S ohledem na potřebu obnovit konvergenční trajektorii bychom měli spíše usilovat o to, aby těmto tahouny byly investice a zahraniční obchod. V roce 2024 reálně vzrostl tuzemský maloobchod o 4,6 % meziročně, prodej a opravy motorových vozidel pak o 1,2 %.

Podstatně **méně lichotivě** vyhlíží ta část obrazu české ekonomiky, týkající se výkonnosti **průmyslu a stavebnictví**. **Stavební výroba** za celý rok 2024 vykázala **pokles** o 2,4 % meziročně, když zlepšení celoročního výsledku nepřinesl ani prosincový finiš, v němž stavební výroba vzrostla meziročně téměř o 10 %. Loňský vývoj stavebnictví tak nijak nevybočil z nedobrého vývojového trendu z předchozího roku. Údaje z konce loňského roku, optikou **nově uzavřených stavebních zakázek**, které **rostou dvouciferným tempem**, však napovídají, že letošní rok by měl stavební výkon minimálně vymanit z klesajícího trendu a ve finále nabídnout kladný přírůstek stavební produkce. V loňském roce byl ještě **relativně uspokojivější vývoj inženýrského stavitelství** (které mírně rostlo o 0,8 % meziročně), kdežto stavitelství pozemní vykázalo meziroční pokles o 4,1 %. Jak je patrné z tabulky níže, vývoj stavebnictví v čase je značně proměnlivý; pokles stavební výroby v posledních dvou letech byl podstatně měkčí, než v roce nejhlubšího ekonomického propadu za mnoho uplynulých dekad (2020); na straně druhé, relativně příznivé období ve stavebnictví je již též spíše staršího data. V delší časové řadě se projevuje, že určitá doba nabízí příznivější podmínky pro inženýrské stavitelství, jiná pak pro to stavební. S ohledem na příznivý výhled ve výstavbě významných projektů dopravní infrastruktury a současně též v oblasti rezidenčního bydlení (alespoň ve velkých městech) se zdá, že **rok letošní by mohl být mírně příznivý pro oba segmenty stavební výroby** v České republice.

Příznivý pohled nenabízejí ani konečné údaje vývoje **průmyslové výroby** za rok 2024; ta **poklesla** o 1,4 %, zpracovatelský průmysl pak o 1,2 %. Z jednotlivých odvětví se loni **nejvíce dařilo** kožedělnému, papírenskému a potravinářskému průmyslu a výrobě počítačů a elektronických výrobků. **Klíčová odvětví** automobilového a chemického průmyslu **fakticky stagnovala** (fakticky se záporným znaménkem), totéž platí pro výrobu železa a oceli, tradiční odvětví strojírenství pak vykázalo až 10% pokles. Velkou nadějí nevzbuzuje ani objem nových zakázek, který sice hovoří o mírném přírůstku, oproti stavebnictví je však velmi skromný. V předchozích 15 letech česká průmyslová výroba vykázala záporný růst pouze dvakrát, a sice v nejkřivějších letech 2009 a 2020.

Ze sady v únoru zveřejněných čísel lze jednoznačně pozitivně hodnotit vývoj **zahraničního obchodu**. Konečný výsledek za rok 2024 současně znamená návrat do období **přesvědčivých přebytků obchodní**

bilance (v daném konkrétním případě téměř 3% HDP, když ve vzdálenější minulosti jsme byli svědky přebytků i více než dvojnásobných). Obchodní přebytek ve výši 228 mld. Kč představuje v nominálním vyjádření nejlepší kladný výsledek obchodní bilance za 10 let. Přesto se lze obávat **značné míry nejistoty** ohledně **budoucího vývoje** zahraničního obchodu. Důvody jsou logicky dva: **strukturální změny v průmyslu EU** v kontextu zelené a digitální transformace, a zesíleného akcentu na odolnost a bezpečnost; a především reálná **hrozba celní a obchodní války**, vyvolané USA, jež se velmi brzy může stát realitou. Oba tyto faktory mohou zásadně zhoršit cenovou i sortimentní konkurenceschopnost pro vývoz zboží z České republiky, případně jako sekundární efekt dále zostřít konkurenční prostředí na tuzemském trhu vlivem zesíleného dovozu ze třetích zemí.

Vstup do nového roku z pohledu vývoje cenové hladiny lze označit za umírněný, když meziroční **inflace** činila v lednu 2025 2,8 %, meziměsíčně pak cenová hladina stoupla o 1,3 %. Zvláště po hektickém inflačním vývoji v předchozích letech tak lze hovořit o žádoucím uklidnění; to platí též pro obvykle specifický lednový průběh, během něhož často dochází k jednorázovým cenovým úpravám a rekalkulacím. **Budoucí cenový vývoj lze v nejbližším období očekávat v nastoleném duchu**, v dalším průběhu roku pak lze věřit v další pokles hodnoty meziroční inflace. Rizikovým faktorem s ohledem na dezinflační trend mohou být relativně vysoké hodnoty jádrové inflace a pokračování promítání minulých skokově zvýšených nákladů do cen služeb. Případně **další uvolňování měnové politiky tak bude zřejmě velmi opatrné**. Každopádně inflační vývoj pod kontrolou spolu s růstem příjmů domácností dává příznivé vyhlídky pro nárůst spotřeby domácností. Na straně druhé však velmi se zostřující bezpečnostní situace a obtížná ekonomická predikovatelnost přispívá k nárůstu možných inflačních rizik. Poměrně dynamický vývoj cen zemědělských výrobců může též vzbuzovat obavy ohledně budoucího vývoje den potravin.

Dočkali jsme se též zpřesnění údajů o vývoji **HDP** za rok 2024, přičemž toto zpřesnění vyznělo pozitivně, zvláště s ohledem na výkon v posledním loňském čtvrtletí, který naši ekonomiku dokonce posunul do skupiny **rychleji rostoucích v rámci srovnání EU**. Celkovému reálnému růstu ekonomiky o 1,0 % meziročně nejvíce přispěla spotřeba domácností, v menší míře pak též výdaje veřejného sektoru; negativní příspěvek pak vykazaly investice (k akceleraci výkonu české ekonomiky budeme muset podstatně více investovat), v menší míře též zahraniční poptávka v reálných veličinách.

Prakticky neměnná, tedy velmi pozitivní v rámci evropského srovnání, zůstává situace na **trhu práce**. Je charakteristická rekordně nízkou mírou nezaměstnanosti a velmi vysokou, byť v lednu 2025 drobně klesající mírou ekonomické aktivity i zaměstnanosti.

Stručný statistický přehled¹

HDP (% růst)	2024	4. čtvrtletí 2024 meziročně	4. čtvrtletí 2024 mezikvartálně
	1,0	1,8	0,7

Stavebnictví (% růst)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
celkem	2,7	-7,0	2,3	3,3	-2,4	-2,4
pozemní	2,1	-9,6	3,2	2,2	-1,4	-4,1
inženýrské	4,0	-1,2	0,7	5,3	-4,3	+0,8

¹ Zdrojem všech číselných údajů statistického přehledu je Český statistický úřad.

Zpracovatelský průmysl (% růst)	říjen 2024	listopad 2024	prosinec 2024	celý rok 2024
	-1,9	-3,1	-3,1	-1,2

Maloobchod (% růst)	září 2024	říjen 2024	listopad 2024	prosinec 2024	celý rok 2024
	4,8	5,2	4,2	6,2	4,6

Zahraniční obchod bilance; mld. Kč	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	145,7	179,6	-9,2	-204,8	122,5	228,0

%	září 2024	říjen 2024	listopad 2024	prosinec 2024	leden 2025
Míra zaměstnanosti	74,9	75,1	75,5	75,8	75,5
Míra nezaměstnanosti	2,8	2,6	2,9	2,7	2,7
Míra ekonom. aktivity	77,1	77,2	77,7	77,9	77,6

% meziroční změna cenové hladiny	říjen 2024	listopad 2024	prosinec 2024	prům. inflace v roce 2024	leden 2025
Spotřebitelská inflace	2,8	2,8	3,0	2,4	2,8
Ceny zemědělských výrobců	2,4	5,5	8,1	-5,9	9,1
Ceny průmyslových výrobců	0,8	1,7	2,8	0,8	0,5
Ceny stavebních prací	2,3	2,3	2,3	2,1	2,4
Ceny tržních služeb	3,6	3,7	3,8	3,8	3,2

EU

Během února 2025 byla zveřejněna sada makroekonomických údajů, která završila ekonomický obraz EU a euro-zóny za rok 2024. O **ekonomicky úspěšném období hovořit příliš nelze**, zejména z důvodu velmi podvázané výkonnosti. Pozitivním rysem je nesporně návrat inflace do blízkosti měnového cíle ECB, což na začátku března bylo vyhodnoceno i ze strany centrální měnové autority euro-zóny tak, že tato přistoupila ke snížení své klíčové úrokové sazby o čtvrt procentního bodu na úroveň 2,50 %; tento krok může přispět ke snížení nákladů financování a pomoci výrazněji oživit ekonomickou aktivitu v euro-zóně.

Došlo k upřesnění dat, monitorujících tempo **hospodářského růstu**. Ten v roce 2024 činil v případě euro-zóny 0,7 % meziročně a pro EU jako celek pak 0,9 %. Závěrečné čtvrtletí pak bylo pro ekonomickou výkonnost EU i euro-zóny v souhrnu velmi slabé (0,1 %, resp. 0,2 % mezičtvrtletně). Z tohoto pohledu nevyhlíží vykázaný hospodářský růst v České republice za celý rok až tak slabě a pohled na závěrečné čtvrtletí je pak již více než uspokojivý. Růstová výkonnost mezi členskými státy je dosti rozdílná a v čase navíc značně proměnlivá.

Celkově velmi pomalý hospodářský růst v EU i euro-zóně je do značné míry ovlivněn i nízkou dynamikou **maloobchodu**, jež determinuje nejrobustnější složku poptávky po HDP – spotřebu domácností. Za celý rok 2024 se tempo růstu maloobchodních tržeb v euro-zóně nevyšplhalo výše než na 1,0 % meziročně a na 1,3 % v celé EU. Ani další **výkonnostní ukazatele** nebyly v celoročním vyjádření uplynulého roku

vůbec přesvědčivé – **průmyslová výroba** v euro-zóně poklesla o 3,0 % meziročně, v celé EU pak o 2,3 %; vývoj **stavebnictví** na tom byl nepatrně lépe, i ten však skončil v červených číslech s meziročním poklesem o 0,9 % pro euro-zónu a 1,3 % pro celou EU. Největší dynamiku přitom vykazuje stavení sektor ve Španělsku, v největším propadu se nachází v Rumunsku.

I přes veškerá rizika, která se objevují v globálním konkurenčním prostředí a vyplývají z velmi zostřené bezpečnostní situace, lze výkonnost evropské ekonomiky v **zahraničním obchodě** hodnotit **nadmíru pozitivně**. V roce 2024 byl v případě euro-zóny vytvořen v rámci **obchodní bilance zbožím přebytek** ve výši 176,9 mld. EUR (v porovnání s přebytkem 57,4 mld. EUR o rok dříve), když objem vývozu dosáhl 2.864 mld. EUR a dovozu 2.687 mld. EUR (pro srovnání, vnitřní obchod v rámci euro-zóny byl uskutečněn v objemu 2.566 mld. EUR). Obchodní přebytek zbožové bilance EU pak dosáhl na 150,1 mld. EUR (když vnitřní obchod v rámci celé EU činil 4.023 mld. EUR).

Míra nezaměstnanosti v EU vykazuje v posledním čtyř sledovaných měsících pozoruhodnou stabilitu, když i do roku 2025 vstoupila jak v rámci celé EU, tak též v euro-zóně se zcela identickými hodnotami, jaké byly zaznamenány i v celém loňském závěrečném čtvrtletí. Tyto hodnoty v případě euro-zóny činily 6,2 %, v případě celé EU pak 5,8 %, což je rekordně nízká hodnota tohoto ukazatele.

Stručný statistický přehled²

HDP (% růst)	2024	4. čtvrtletí 2024 meziročně	4. čtvrtletí 2024 mezikvartálně
EU	0,9	1,1	0,2
euro-zóna	0,7	0,9	0,1

Míra nezaměstnanosti (%)	říjen 2024	listopad 2024	prosinec 2024	leden 2025
EU	5,8	5,8	5,8	5,8
euro-zóna	6,2	6,2	6,2	6,2

² Zdrojem všech číselných údajů statistického přehledu je Eurostat.

2. Vybrané aktuality měsíce

Sdělení Evropské komise k budoucímu Víceletému finančnímu rámci EU

Evropská komise zveřejnila v únoru 2025 Sdělení **Cesta k příštímu Víceletému finančnímu rámci**. Jsou v něm nastíněny **klíčové politické a rozpočtové výzvy**, jež budou formovat návrh příštího Víceletého finančního rámce (VFR). Vytváří základ pro úvahy o tom, **jak přizpůsobit dlouhodobý Rozpočet EU vyvíjejícím se potřebám a prioritám**. Evropská komise tímto sdělením též zahajuje celounijní kampaň s řadou zúčastněných stran, včetně vlád členských států, regionálních subjektů i občanů.

Rozpočet EU jako ústřední prvek priorit EU. Příští VFR, který bude platný od roku 2028, musí učinit zdánlivě nemožné. Aby Rozpočet EU odpovídal ambicím EU, zajistil splácení půjček pro nástroj NextGenerationEU a poskytoval stabilní vnitrostátní finanční příspěvky od členských států, je nutné zavést nové vlastní zdroje. **Zachovat stávající stav není možné.** Je nutné se rozhodnout, kam prostředky Rozpočtu EU nejlépe alokovat v souladu s prioritami a cíli EU, kde jsou opatření EU nejvíce zapotřebí.

Nové výzvy a očekávání, týkající se opatření EU, vyžadují **přehodnocení způsobu fungování Rozpočtu EU** tak, aby byl **připraven na budoucnost**. Cíl svobodné, demokratické, silné, bezpečné, prosperující a konkurenceschopné EU vyžaduje **reformovaný a posílený Rozpočet EU**, který bude **jednodušší, flexibilnější, cílenější a účinnější**.

Nový přístup k modernímu Rozpočtu EU by měl zahrnovat **plán pro každou zemi s klíčovými reformami a investicemi**, navržený a prováděný ve spolupráci s vnitrostátními, regionálními a místními orgány. **Evropský fond pro konkurenceschopnost** by měl vytvořit **investiční kapacitu na podporu strategických odvětví a kritických technologií**. Přepracované **financování vnější činnosti** by mělo mít větší dopad, mělo by být cílenější a více v souladu se strategickými zájmy EU, a tak přispívat k nové zahraniční politice. Rozpočet EU by měl též vycházet z dalších záruk na **ochranu právního státu**. Dále by Rozpočet EU měl mít možnost spoléhat se na modernizované příjmy a zajistit tak dostatečné a udržitelné financování společných priorit EU.

Společné navrhování Rozpočtu EU. Evropská komise současně zahájila veřejnou konzultaci; v ní vyzývá zúčastněné strany a občany, aby se vyjádřili k budoucímu Rozpočtu EU a politikám, které by měl podporovat. Konzultace bude probíhat následujících 12 týdnů. Je přístupná na adresách:

- Využívání finančních prostředků EU společně s členskými státy a regiony
- Finanční prostředky EU na podporu konkurenceschopnosti
- Finanční prostředky EU na podporu vnější činnosti
- Finanční prostředky EU na podporu přeshraničního vzdělávání, odborné přípravy, solidarity, mládeže, médií, kultury, kreativního odvětví, hodnot a občanské společnosti
- Finanční prostředky EU na podporu civilní ochrany, připravenosti a reakce na krize
- Finanční prostředky EU podporu Jednotného trhu a spolupráce mezi vnitrostátními orgány
- Výkonnost Rozpočtu EU

Je k dispozici on-line platforma, díky níž mají všichni příležitost zúčastnit se diskuze. Komisař pro rozpočet Piotr Serafin v průběhu roku 2025 bude cestovat po EU v rámci *Tour d'Europe* a povede individuální konzultace s orgány členských států, regionálními zúčastněnými stranami a příjemci prostředků z Rozpočtu EU. **Evropská komise předloží svůj formální návrh příštího VFR v červenci 2025** s cílem zajistit včasnou dohodu před jeho plněním v lednu 2028.

Plné znění Sdělení je k dispozici na: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2025\)46&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2025)46&lang=en).

Pracovní program Evropské komise na rok 2025

Evropská komise přijala v únoru svůj **pracovní program na rok 2025** a vymezila v něm způsob, jímž hodlá dosáhnout svých ambicí (**podpory konkurenceschopnosti, zvýšení bezpečnosti a posílení ekonomické odolnosti v EU**). Pracovní program 2025 vychází ze závazků, stanovených v politických směrech a pověřovacích dopisech zaslanych předsedkyní Ursulou von der Leyen.

Program se zaměřuje na stěžejní iniciativy, jež Evropská komise přijímá v prvním roce svého mandátu k řešení otázek, jimž občané EU přikládají největší význam; reaguje na potřebu zajistit občanům a podnikům EU **více příležitostí, inovací a růstu**, a tak v konečném důsledku podpořit bezpečnější a prosperující EU. Nově navrhované iniciativy jsou uvedeny ve zvláštní příloze spolu s oznámenými hodnoceními a kontrolami účelnosti.

Pracovní program doprovází **Sdělení o provádění a zjednodušování**, jež uvádí způsob, jímž hodlá Evropská komise v příštích pěti letech **zjednodušit provádění pravidel EU v praxi, snížit administrativní zátěž a zjednodušit pravidla EU**. Popisuje cíle a nástroje, jež mají pomoci snížit regulační zátěž, zvýšit konkurenceschopnost a odolnost a přinést občanům a podnikům rychlá a smysluplná zlepšení.

Strategický program provádění a zjednodušování. Pracovní program na rok 2025 je výrazně zaměřen na **zjednodušování**. Obsahuje **první souhrnné balíčky a návrhy**, s cílem zlepšit a urychlit fungování politik a právních předpisů EU a posílit konkurenceschopnost EU.

První balíček navrhne **rozsáhlé zjednodušení především v oblasti podávání zpráv o udržitelném financování, náležitě péče v oblasti udržitelnosti a taxonomie**. Další iniciativy, například Akt o akcelátoru dekarbonizace průmyslu, **zjednoduší udělování povolení, oprávnění a požadavky na podávání zpráv. Nová definice malých podniků se střední tržní kapitalizací** sníží regulační zátěž a má pomoci odstranit překážky, s nimiž se malé a střední podniky při svém růstu potýkají.

Zjednodušující opatření týkající se **společné zemědělské politiky** a dalších politických oblastí s dopadem na zemědělce, budou **řešit příčiny, vedoucí ke složitým postupům a nadměrné administrativní zátěži vnitrostátních správních orgánů a zemědělců**. S cílem přispět k dosažení investičních cílů, které budou stanoveny v Bílé knize, a vytvořit podmínky pro prosperitu inovativních společností se bude uvažovat i o dalších návrzích na zjednodušení, včetně souhrnného návrhu, v oblasti **obran**.

Společná cesta vpřed: klíčové výstupy pracovního programu Evropské komise na rok 2025

- **Udržitelná prosperita a konkurenceschopnost:** nově zveřejněný Kompas konkurenceschopnosti EU je vodítkem v úsilí o udržitelný růst; strategie EU pro začínající a rychle se rozvíjející podniky posílí postavení podnikatelů zajištěním lepšího přístupu ke kapitálu. Ústředním prvkem plánu spolupráce pro dekarbonizaci a konkurenceschopnost je **Dohoda o čistém průmyslu**, která připraví podmínky pro navrhovaný cíl 90% snížení emisí do roku 2040;
- **Obrana a bezpečnost:** vzhledem ke geopolitickému napětí EU zintenzivňuje úsilí o zajištění bezpečnosti a míru a předkládá plány na vybudování solidní budoucnosti obrany v Evropě. Společnými a strategickými investicemi ve spolupráci s NATO se EU snaží posílit svůj obranný průmysl a snížit závislosti. Strategie připravenosti EU posílí předvídaní krizí a zvýší odolnost. Přispějí k tomu i iniciativy pro zajištění klíčových zdrojů (strategie EU pro vytváření zásob, Akt o kriticky důležitých léčivých přípravcích);
- **Podpora lidí, posílení společnosti a sociálního modelu EU:** Evropská komise usiluje o upevnění evropského sociálního modelu a posílení sociální spravedlnosti; bude podporovat úsilí

o modernizaci sociálních politik prostřednictvím nového Akčního plánu pro Evropský pilíř sociálních práv. S cílem přizpůsobit se technologické, demografické a odvětvové transformaci předloží Evropská komise návrh Unie dovedností (k zajištění toho, aby všichni pracovníci získali potřebné vzdělání a odbornou přípravu);

- **Zachování kvality života:** Evropská komise předloží **Vizi pro zemědělství a potraviny**, jež má zemědělcům poskytnout stabilní rámec, a plán souvisejících klíčových návrhů. Pakt pro oceány vytvoří jednotný rámec pro politiky v oblasti oceánů s cílem zachovat zdraví oceánů a podpořit modrou ekonomiku EU. Evropská strategie pro vodohospodářskou odolnost bude vycházet z přístupu od zdroje k moři s cílem účinně řídit vodní zdroje a řešit dopady změny klimatu (povodně, sucha). Balíček opatření, jež zjednoduší Společnou zemědělskou politiku, bude řešit příčiny složitých postupů a administrativní zátěže zemědělců a vnitrostátních správních orgánů;
- **Ochrana demokracie a prosazování hodnot:** iniciativy typu Štít pro demokracii se budou zabývat hrozbami typu rostoucí extremismus a dezinformace. Evropská komise též plánuje posílit strategii pro boj proti diskriminaci na základě pohlaví, zdravotního postižení, sexuální orientace nebo rasy, včetně obnovené strategie pro rovnost LGBTIQ osob a nové strategie proti rasismu;
- **Globální Evropa: využití síly a partnerství EU:** úsilí o svobodu Ukrajiny zůstává prioritou a EU je odhodlána usilovat o spravedlivý, komplexní a trvalý mír založený na dvoustátním řešení na Blízkém východě. Pakt pro Středomoří a strategie pro oblast Černého moře se zaměří na regionální spolupráci, investice a bezpečnost; nový strategický program EU – Indie zajistí komplexní přístup k vymezení oblastí společného strategického zájmu;
- **Společné dosahování výsledků a příprava EU na budoucnost:** Evropská komise předloží nový Víceletý finanční rámec, zaměřený na zjednodušení přístupu k financování EU a posílení finančního dopadu na podporu vnitrostátního, soukromého a institucionálního financování. Dále přezkumy politik před rozšířením posoudí důsledky a dopady rozšíření na všechny politiky EU a zaručí, že politiky EU budou moci i dále účinně plnit své cíle v širší EU.

Plné znění Pracovního programu Evropské komise na rok 2025 a Sdělení o provádění a zjednodušování jsou k dispozici zde: Pracovní program Komise na rok 2025; Sdělení o zjednodušení a provádění.

Iniciativa InvestAI: mobilizace investic do umělé inteligence

Na akčním summitu o umělé inteligenci v Paříži byla v únoru 2025 zahájena **iniciativa InvestAI**; jejím cílem je **mobilizovat 200 mld. EUR na investice do umělé inteligence**, včetně **nového evropského fondu v objemu 20 mld. EUR pro gigatovárny, zabývající se umělou inteligencí**. Tato rozsáhlá infrastruktura umělé inteligence je nezbytná k tomu, aby umožnila otevřený a kooperativní vývoj nejsložitějších modelů umělé inteligence a učinila z EU oblast umělé inteligence.

Z **fondu EU InvestAI** mají být financovány **čtyři budoucí gigatovárny na umělou inteligenci v celé EU**; mají se specializovat na vývoj nejsložitějších, velmi velkých modelů umělé inteligence. Tyto modely nové generace vyžadují rozsáhlou výpočetní infrastrukturu pro průlomy ve specifických oblastech (medicína, věda). Gigatovárny budou mít přibližně 100.000 čipů umělé inteligence poslední generace (asi čtyřikrát více než v současnosti zakládaných továren na umělou inteligenci).

Gigatovárny, financované prostřednictvím InvestAI, budou **největším partnerstvím veřejného a soukromého sektoru na světě** pro rozvoj důvěryhodné umělé inteligence. Budou sloužit modelu kooperativních, otevřených inovací EU se zaměřením na složité průmyslové aplikace a aplikace zásadního významu. Cílem je, aby každá společnost (nejen největší hráči) měla přístup k velkému výpočetnímu výkonu pro budování budoucí konkurenceschopnosti a produktivity.

InvestAI bude zahrnovat **vrstvený fond s akciemi různých rizikových a výnosových profilů**. Rozpočet EU má zmírnit riziko pro investice ostatních partnerů. Počáteční finanční prostředky Evropské komise pro InvestAI budou pocházet ze stávajících programů financování EU, podporujících digitální transformaci (Digital Europe, Horizon Europe a Program InvestEU). Členské státy mohou též přispět programováním fondů kohezní politiky. Financování gigatováren s umělou inteligencí kombinací grantů a vlastního kapitálu má představovat jeden z **pilotních případů strategických technologií** v duchu Kompasu pro konkurenceschopnost.

Evropská komise již v prosinci 2024 oznámila prvních sedm továren na umělou inteligenci (viz prosincová Monitorovací zpráva), brzy oznámí dalších pět. Stávající podpora továren na umělou inteligenci ve výši 10 mld. EUR, spolufinancovaná EU a členskými státy, je již nyní největší veřejnou investicí do umělé inteligence na světě; má uvolnit více než desetkrát více soukromých investic. Již nyní poskytuje masivní přístup začínajícím podnikům a průmyslu k superpočítačům.

Vedle fondu InvestAI přijímá Evropská komise řadu opatření v různých oblastech na podporu inovací v oblasti umělé inteligence v EU. Továrny na umělou inteligenci jsou hlavním bodem Inovačního balíčku Evropské komise k umělé inteligenci z ledna 2024, spolu s:

- finanční podporou prostřednictvím programů Horizon Europe a Digital Europe, věnovanou generativní umělé inteligenci;
- doprovodnými iniciativami k posílení generativního talentového potenciálu EU v oblasti umělé inteligence prostřednictvím činností v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, získávání dovedností a rekvalifikace;
- další podporou veřejných a soukromých investic do začínajících a rychle se rozvíjejících podniků v oblasti AI, též prostřednictvím rizikového kapitálu nebo kapitálové podpory;
- urychlením vývoje a zavádění společných datových prostorů zpřístupněných komunitě AI v EU, pro niž jsou data klíčovým zdrojem pro školení a zlepšování jejich modelů;
- **Iniciativou GENAI4EU**, jejímž cílem je podporovat vývoj nových případů použití a vznikajících aplikací ve 14 průmyslových ekosystémech EU i veřejném sektoru. Oblasti použití zahrnují robotiku, zdraví, biotechnologii, výrobu, mobilitu, klima a virtuální světy.

Evropská komise též vytvoří **Evropskou radu pro výzkum umělé inteligence**, kde může EU sdílet zdroje a zkoumat, jak může využít potenciál dat na podporu umělé inteligence a dalších technologií. Později v tomto roce zahájí Evropská komise **Iniciativu Použití umělou inteligenci** s cílem podnítit průmyslové přijetí umělé inteligence v klíčových odvětvích.

Kompas EU pro obnovu konkurenceschopnosti a zajištění udržitelné prosperity

Evropská komise představila v lednu 2025 **Kompas konkurenceschopnosti**; ten představuje první významnou iniciativu Evropské komise v rámci tohoto mandátu, poskytující strategický rámec pro aktivity v oblasti podpory konkurenceschopnosti EU, jímž se budou další činnosti k tomuto tématu řídit.

Kompas konkurenceschopnosti má určit cestu k tomu, aby se EU stala místem, kde se budou vynalézat, vyvíjet, vyrábět a uvádět na trh budoucí technologie, služby a čisté výrobky, a současně byla prvním klimaticky neutrálním kontinentem.

V posledních dvou desetiletích EU ztrácela vůči ostatním globálním ekonomikám na své produktivitě a výkonnostně tak přestala těmto ekonomikám stačit. Je tak zapotřebí, aby mobilizovala všechny své přirozené předpoklady a tento nelichotivý trend zvrátila, například cestou zapojení kompetentní a vzdělané pracovní síly, lepší a efektivnější alokací kapitálu a redistribuce úspor, Jednotnému trhu

a zajištění příznivého sociálního prostředí a infrastruktury, i uchování demokracie a principů právního státu. Řešením je urychlené odstranění dlouhodobých překážek a strukturálních nedostatků.

Tři hlavní oblasti aktivit: inovace, dekarbonizace a bezpečnost. Draghiho zpráva identifikovala tři transformační požadavky na posílení konkurenceschopnosti; Kompas konkurenceschopnosti stanoví přístup a výběr stěžejních opatření, která mají každý z těchto požadavků převést do praxe:

- **odstraňování rozdílů v oblasti inovací:** vytvoření **prostředí pro nové inovativní začínající podniky**, podpora **silného postavení v průmyslu v rychle rostoucích odvětvích založených na hlubokých technologiích** a podpora **šíření technologií** mezi zavedenými společnostmi a malými a středními podniky. V tomto ohledu Evropská komise navrhuje iniciativy **Gigatovárny umělé inteligence** a **Využívání umělé inteligence** s cílem podnítit rozvoj a průmyslové uplatnění umělé inteligence v klíčových odvětvích. Předloží akční plány pro **pokročilé materiály, kvantové, biotechnologické, robotické a kosmické technologie**. **Zvláštní strategie EU pro začínající a rychle se rozvíjející podniky** se zaměří na **překážky, které brání vzniku a rychlému rozvoji nových společností**. Návrh **28. právního režimu** má zjednodušit platná pravidla, včetně příslušných aspektů práva obchodních společností, insolvenčního, pracovního a daňového práva, a snížit náklady na selhání. To má umožnit inovativním společnostem využívat výhod jednotného souboru pravidel v celé EU bez ohledu na to, kde investují a působí v rámci Jednotného trhu;
- **společný plán dekarbonizace a konkurenceschopnosti:** Kompas konkurenceschopnosti označuje za klíčovou výzvu vysoké a nestálé ceny energie a stanoví oblasti, v nichž je třeba zasáhnout k usnadnění přístupu k čisté, cenově dostupné energii. Nadcházející **Dohoda o čistém průmyslu** stanoví přístup k dekarbonizaci založený na konkurenceschopnosti, s cílem zajistit, aby EU zůstala atraktivním místem pro výrobu, včetně energeticky náročných průmyslových odvětví, a podporovala čisté technologie a **nové oběhové obchodní modely**. **Akční plán pro cenově dostupnou energii** pomůže snížit ceny energie a náklady na energii a **Akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu** rozšíří zrychlené povolování na odvětví procházející transformací. Kompas konkurenceschopnosti též předpokládá akční plány uzpůsobené na míru pro **energeticky náročná odvětví (ocelářství, výroba a zpracování kovů a chemické látky)**, jež tvoří páteř výrobního systému EU a jsou v této fázi transformace zranitelná;
- **snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti:** schopnost EU diverzifikovat a snížit závislost závisí na účinných partnerstvích; již nyní má rozsáhlou síť obchodních dohod (se 76 zeměmi), pokrývajících až polovinu obchodní výměny EU. V zájmu zachování diverzifikace a posílení dodavatelských řetězců EU odkazuje Kompas konkurenceschopnosti na novou škálu **partnerství v oblasti čistého obchodu a investic**; ta mají pomoci zajistit dodávky surovin, čisté energie, udržitelných pohonných hmot a čistých technologií z celého světa. V rámci vnitřního trhu umožní přezkum **pravidel pro zadávání veřejných zakázek** zavést preferenci EU při zadávání veřejných zakázek pro kritická odvětví a technologie.

Pět horizontálních faktorů konkurenceschopnosti. Výše popsané tři pilíře jsou doplněny **pěti horizontálními nástroji**, zásadními pro podporu konkurenceschopnosti napříč odvětvími:

- **zjednodušení:** cílem je výrazně snížit regulační a administrativní zátěž; zahrnuje též systematické úsilí o zjednodušení, urychlení a zefektivnění postupů pro přístup k finančním prostředkům EU a zjednodušení správních rozhodnutí EU. Připravuje se **souhrnný návrh** zjednodušení podávání zpráv o udržitelnosti, náležitě péči a taxonomii. Dále má Evropská komise usnadnit podnikání mnoha malým společnostem se střední tržní kapitalizací. Kompas

konkurenceschopnosti stanoví cíl snížit administrativní zátěž podniků o alespoň 25 % a pro malé a střední podniky o alespoň 35 %;

- **odstraňování překážek na Jednotném trhu:** Jednotný trh po více než 30 letech osvědčil a prokázal své přednosti coby motor konkurenceschopnosti; v čase však zastaral a stagnuje. Je třeba zlepšit jeho fungování ve všech odvětvích; připravuje se **horizontální strategie Jednotného trhu**, která má modernizovat rámec jeho řízení, odstraňovat překážky uvnitř EU a předcházet vzniku nových. Dále Evropská komise využije tuto příležitost ke zrychlení a zpřístupnění procesu stanovování norem, zvláště pro malé, střední podniky a začínající podniky;
- **financování konkurenceschopnosti:** EU chybí účinný a efektivní kapitálový trh, jež by žádoucím způsobem transferoval úspory do výnosných investic. Evropská komise má představit **evropskou unii úspor a investic**, s cílem vytvořit nové spořicí a investiční produkty, poskytnout pobídky pro rizikový kapitál a zajistit plynulý tok investic v celé EU. Nový a reformovaný Rozpočet EU zjednoduší přístup k finančním prostředkům EU v souladu s prioritami EU;
- **podpora dovedností a kvalitních pracovních míst:** základem konkurenceschopnosti EU jsou též lidé a pracovní síla. K zajištění souladu mezi dovednostmi a požadavky trhu práce předloží Evropská komise iniciativu k vytvoření **unie dovedností**, zacílenou na investice, vzdělávání dospělých a celoživotní učení, vytváření dovedností, jež obstojí v budoucnu, udržení dovedností, spravedlivou mobilitu, přilákání a integraci kvalifikovaných talentů ze třetích zemí a uznávání různých druhů odborné kompetence, usnadňující získání práce kdekoli v EU;
- **lepší koordinace politik na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni:** Evropská komise zavede **nástroj pro koordinaci konkurenceschopnosti**, který má spolupracovat s členskými státy s cílem zajistit provádění společných cílů politiky EU na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni, identifikovat přeshraniční projekty evropského zájmu a provádět související reformy a investice. V příštím Víceletém finančním rámci bude řada stávajících finančních nástrojů EU s podobnými cíli nahrazena **Evropským fondem pro konkurenceschopnost**, jež poskytne finanční podporu na provádění opatření v rámci **nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti**.

Plné znění Kompasu konkurenceschopnosti EU a jeho vybrané pasáže ve zkrácené verzi jsou k dispozici zde: Kompas konkurenceschopnosti pro EU; Informativní přehled.

3. Aktuální výzvy a projektové příležitosti

Modernizační fond dne 28.2.2025 vyhlásil výzvu na sběr projektových záměrů [programu I+](#). Cílem prvního kola je získat podpůrné stanovisko Státního fondu životního prostředí ČR k projektovým záměrům na modernizaci energetických soustav a zlepšení energetické účinnosti v oblastech stanovených dle čl. 10d Směrnice EU 2003/87/ES, které usilují o podporu z aktuálně vyhlášených výzev Inovačního fondu. Sběr projektových záměrů probíhá do 31.3.2025. V kole druhém budou moci úspěšné a podpořené projekty z Inovačního fondu zažádat o spolufinancování z Modernizačního fondu.

Pro právnické a fyzické osoby podnikající v oblasti městské hromadné dopravy je k dispozici výzva [programu TRANSGov](#) zaměřená na nákup vozidel jako náhrada vozidel MHD na fosilní paliva. Podporovány jsou autobusy s elektro pohonem, autobusy s vodíkovým pohonem, trolejbusy a tramvaje. Příjem žádostí je otevřen do 31.1.2026 a alokace je ve výši 7,3 mld. Kč.

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OPTAK) v únoru vyhlásil výzvu [Inovace](#), která podpoří malé a střední podniky a malé společnosti se střední tržní kapitalizací (small midcaps) ve formě produktové nebo procesní inovace. Žádosti je možné podávat do 30.5.2025.

Rovněž byla vyhlášena avizovaná výzva na podporu vývoje digitálního řešení prostřednictvím výzvy [Aplikace](#). Podniky mohou předkládat své žádosti do 20.5.2025 se zaměřením na následující oblasti: umělá inteligence a strojového učení, včetně velkých dat a bezpečnosti, kybernetická bezpečnost, pokročilá výroba a robotika, pokročilé technologie ve zdravotnictví, udržitelná energie a čisté technologie, inteligentní dopravní aplikace pro města, komunikační a síťové technologie, blockchain a distribuované sítě, kvantové výpočty a kvantová komunikace, fintech a digitální finance.

Strategický plán Společné zemědělské politiky ve své oblasti podporující rozvoj venkova zveřejnil termín příjmu žádostí v jarním kole výzev pro část svých intervencí. Příjem projektů od 29.4.2025 do 20.5.2025 bude probíhat v následujících intervencích: technologické investice v lesním hospodářství (intervence [35.73](#)), investice do lesnické infrastruktury ([36.73](#)), technologie snižující emise GHG a NH3 ([37.73](#)), vodohospodářská opatření v lesích ([40.73](#)), neproduktivní investice v lesích ([43.73](#)), investice do nezemědělských činností ([45.73](#)).

Evropský obranný fond do 16.10.2025 přijímá žádosti do svých [31 vyhlášených výzev](#). Celková alokace pro tento balík výzev je ve výši 1,065 mld. EUR. Z 31 podporovaných témat je 15 z nich zaměřeno na oblast výzkumu, 15 z nich na oblast vývoje. 14 výzev je zaměřeno na digitální technologie a deep-tech inovace a jsou propojeny s platformou STEP. Fond podporuje výzkum a vývoj v oblasti obranného průmyslu. Zaměřuje se například na oblast lékařské pomoci v oblasti obrany, na pokročilé pasivní a aktivní senzory, na oblast vesmíru, vzdušného a pozemního boje, protivzdušné a protiraketové obrany a další.